

მეგობრობა № 51

შეიარაღება

ძველთაგან ცნობილია, რომ ქართველი რაინდები მთელ თავის სამხედრო ხელსაწყოს ზურგზე იკიდებდნენ.
(იხ. ლექსი აკაკი წერეთლისა „ოტია მესხი და ადამ ბებურიშვილი“).

ჩემი თოფი.

მე თაობიდანვე იმის მომხრე ვიყავ, რომ თუ-
კი აღამინათა შორის შინცა და შინც აუცილებე-
ლი და საჭიროა ჩხუბი, (თუნდაც მარტო „ხეცო-
ბრიც განსასხეტაკებლათ“ როგორც გერონტი ქი-
ქოძე გვასწავლიდა), დაე ეს ჩხუბი იყოს ბუნებრივი.
უკეთ ვსთქვით: ნატურალური, პირდაპირ მუშ-
ტებიო. დაწმუნებული ვარ ამ ჩემს მოსაზრებას
არა ერთი და ორი წარჩინებული მოქალაქე იზიარებ-
და, ხოლო გრიგოლ დიასმიძესა და გიორგი ამირა-
ჯიბზე ლაპარაკიც მეტია, ისინი ამ შეხედულობაში
პირდაპირ ორტოლდასკები არიან.

მართლაც და რა ამბავია, კაცო გამოდი, წი-
მკლავე, მოკუმშე მუშტი და მიაყოლე. ვინც აჯო-
ბებს აჯობებს არც სისხლი დაიღვრება, არც აღამინ-
თასიკოცხლე გაიწირება. ველარ გაუძღვებს ვინმე წაიქ-
ქევა და მისი ჯანი. ყველაფერს რომ თავი დაანე-
ზო, ამ მილიტარისტულ ხარჯებიდან რომ თავი-
სუფალი იქნებოდა კაცობრიობა მარტო ის რათ
ეღირებოდა.

მაგრამ ჩემდა სამწუხაროთ კაცობრიობა კარგა
ხანია ასცლა ჩემიერულ გზას და ათასგვარი ტენი-
კური ყალბაანდობა გამოიგონა მოამბეთა თვისთა
გასაჩანაგებლათ. მათრახი ამ ტენიკურ საშუალებ-
ბათა შორის ყველაზე უფრო უახლოვდება ჩემს
იდეალს და მეც დღემდე იმიით ვკმაყოფილდებოდი.
ბევრს ყურში, (ბევრს ზურგზე) ძლიერ ეხამუშებო-
და ამ არასიმპატიური იარაღის ხმარება, მაგრამ
დღემდის მეტი გზა არ იყო.

დღეს ობიექტური პირობები საგრძნობლათ
შეიცვალა. დღეს ურთიერთ გაჩანაგება არავითარი
უფლებრივი ნორმების დარღვევას არ მოითხოვს
ეს პირდაპირ მოსწრებაზეა. ვთქვით ლამის თერთმეტ
საათზე შემხვდი შენ, ივანე ჩონჩორიაძე ქუჩაში.
მოგებლისა ჩემი ჯიბის გასინჯვა და შემდგომად
ამის ჩემი პალტოს მოზომება. (კარგათ დაგადგებათ
თუ არა.) ამოიღებ შენ, ივანე ჩონჩორიაძე, რევო-
ლუგის და დამიზინებ. თუ ავისრულე სურვილი
ხომ კარგი, მაპატიე ყველაფერს და ტიტლიკანას
გამისტუმრებ შინსკენ. მაგრამ თუ შე მცირედი
უკმაყოფილება ვან ვაცხადე, შენ, ივანე ჩონჩორია-

ძე, გაოისერი იმ რევოლუგურულ საქმეში ტყვიის
ნაჭერს, მოხვდება მე და მოქალაქს. ცხადია, უწინ
შენ თუ მომკალი, მეტე მე ველარაფერს დაგაკლებ.
ახლა ისეთი დროა, რომ სხვაც არავინ არაფერს არ
გეტყვის. წაიღებ რაც გინდა და წახლავ.

აი ამ გარემოებამ მაიძულა ტენიკური განვი-
თარების ობიექტური პირობებისათვის სათანადო
ანგარიში გამეწია და მეც ხელი ავიღე მათრახზე.

საბრალო ვალიკო ჯუღელი! რა იცოდა, თუ
ჩემი მაზრახვა ამდენ ტანჯვა წვალებას გადაჰკიდებ-
და მას!

— ვინა ხარ? შემოდი! გამოიძახა სასახლის
ერთი უზნელესი ოთახიდან ნაცრობი ბოხი ხმა ვალი-
კო ჯუღელისა და მეც მოკრძალებით შევადე კარე-
ბი.

— ა ა ა, ეშმაკს ვაუშარჯოს! რასა იქ? როგორა
ხარ?

— ვართ ისე, როგორც ვაეწყობა...

— რაშია საქმე, ეშმაკო?

— არაფერში... დრო დადგა ისეთი, რომ...

— ჰო, დრო მართლა რომ ჩინებული დადგა.
ნამდვილი რევოლუგის სუნი დატრილდა... არა
ეშმაკო?

— რა თქმა უნდა, სხვა რომ არაფერი იყოს
სუნზე შეტყობ, მაგრამ...

— მაგრამ რა, მაგრამ, კაცო?

— რა და დროა ისეთი რომ... საქიროა...

— ჰო დიდი წინახედულობა და გაბედულო-
ბა არის საქირო.

— გაბედულებაც რასაკვირველია, მაგრამ...

— მაგრამ სხვა რა?..

— თოფი მინდა ერთი, რაღა ბევრი ვავატძე-
ლოთ.

მე აქ აღარ შევეუდგები იმ გამომეტყველების
აღწერას, რომელიც ვალიკოს სახეზე აღიბეჭდა ჩემი
გულახილი და რევოლიუციონური ნაბიჯების
შემდეგ. არ ვიტყვი გული შეუწუხდა მეთქი, ვინა-
იდან ის გაცილებით უფრო გულმთავარია, ვიდრე
ეს თქვენა გაქვთ წარმოადგენილი, მაგრამ შეწუხებით
ძლიერ შეწუხდა.

ის დღე ერთი იყო და მას შემდეგ ვალიკო
ჯუღელს ჩემგან მოსვენება აღარა ჰქონია. აღამი-
ანი რაკი რაიმე იდეალს დაისახავ, ბარემ ბოლომდე
უნდა მიიყვანო. დღე ერთი იყო და ჩემი მსხვერ-

ქვემოთაშვილი
ქვემოთაშვილი

ბლი ათჯერ უნდა შემეწუხებია. მართლაც რკინა უნდა იყოს ადამიანი, რომ ასეთ ტანჯვას დიდხანს გაუძლოს და აი მეორე თვის მიწურულში პატარა, ბნელი ოთხიდან თორე გადაციდული გამოვედი.

„გამოვიდოა“ იტყვის ენა, თორემ მე გგონია გამოვერინდი. მედიღურათ მივაფელ—მოვაფელე თვალი არე—მარეს და საჭირო სიღინჯით გავეპართე ტრამვისაკენ. ვაგონში შესვლისას ვილაღ უზრდელი შტატკი გვერდზე გამეკრა. მყისვე ჩემს თავში დიბადა გეგმა უზრდელის განგმირვისა კიდევ ბარაქლა ჩემს ვეფკაცობას, რომ აღელვება დროზე შევიკავე და განზრახვა სისრულეში არ მოვიყვანე. სახლში მოსვლამდე გული ძაღზე მიცემდა, მაგრამ თავს ძალას ვატარებ ვამშვიდებდი.

— რა ვუყოთ მერე გამეკრა? შეუგნებელია, ჩამორჩენილი, განუთარებელი. ვთქვით შენც სა-მაგიერო გადაუხადე და მოჰკალი. მერე მისი დედა? მერე შისი მამა? მერე მისი ცოლი, მერე მისი ქმარი? მერე მისი შვილები? თვალეებზე კინაღამ ცრემლები ვაღმომცვივდა, როცა გაიოთვალისწინე მთელი ტრავგულია ჩემ მიერ გასროლი ტყვიით გამოწვეული. ესეც არ იყოს, სულ ორი ტყვია მომცა იმ ძუნწმა და ასე წარა მარა რომ ხარჯო კარგი კი იქნება სწორთა.

სამ საათზე უკვე ჩემს ოთახში ვიყავი. ჯერ არასოდეს ასეთი, რიხით მე სახლში არ დავბრუნებულვარ.

— ძინ... ძინ... ძინ... გაისმა ტელეფონის წკრიალი.

- აბა, ვინა ხარ?
- მე ვარ კაცო.
- აბაა, სიმონ ხარ?.. რაშინა საქმე:
- არაფერი, სადილათ თუ გამოვილი საცივი და ღომი გვაქვს. ღორის მწვადიც არის და წითელი ღვინოც.

ჩემს მშვიერ კუჭში სამჯერ დაელა, მაგრამ რაინდულნი გრძნობამ სძლია კუჭის სიმსუნავეს.

- ვერ მოვალ სიმონ ჩემო?
- ვერ მოხვალ??? რა მოხდა კაცო?

მე ამ შეკითხვაში მთელი გავიკრევის ზღვა დავიხანებ. როგორ, საცივი, ღომი, მწვადი, წითელი ღვინო და უარი?! მართლაც შეუსაბამო და მოულოდნელი უარის იყო, მაგრამ სიმონმა რა იცოდა, თუ მე ხვლში სრულიად ახალთ-ახალი თოფი მეჭირა.

დავიწყე ვარჯიშობა. ჩვენი კლინიკის მისათვის ერთობ მოხერხებული და მიღირულათ დასურათ-ხატებულთა.

უკანა ოთახის უკანა კედლიდან პირველ ყოვლისა ამოვიღე ნიშანში გიორგი ცინცადის მარჯვენა ყური. მე დარწმუნებული ვარ თუ თოფში ტყვია ყოფილიყო, ისე გაუვლიდა მარჯვნიდან მარცხენა ყურში, რომ ოდნავაც არ გაჰკაწრავდა. სამჯერ ზედი—ზედ ამოვიღე ნიშანში იქვე კარებზე მიქედილი კალე ქავთარაძის მოზრდილი ცხვირი. საუცხოვო სანიშნის წარმოადგენს ის კუთხე, სადა პავლე საყვარელიძის უღვაშები თავს იყრიან. აკაკი ჩხეცილის ცხვირი და ვარლამ რუხაძის მარჯვენა თვალი თითქო განგებ ამ მიზნისთვის გამოხატავს ხელგანის კლამსო იფიქრებს ადამ ანი. საუცხოვოა გრიშა ურიტაძის ნიკაბიც, მაგრამ იოსებ იმედაშვილის ცხვირის ნესტოს ვერაფერი შეედრება. რათქმა უნდა ყოველ ახალ მიზნის შესაფერათ აღდგოლიც უნდა გამოვიცვალო და მანძილის აღსადგენათ გერასიმეს ოთახში გავიღე. გიორგი მაჩაბლის უღვაში და ლევან დადიშვილიანის ღიბაში რამოდენიმეჯერ შეუსწორე სანიშნო გეგს, მაგრამ სისწორე ვერ აღვადგინე. ასევე ძნელი ამოსაღები დარჩა დავით ჩაღუნელის ქვედა ზაგე და მიშა არსენიძის ბულანტე. სამაგიეროთ ნიკო ელიავას მაღალი კრახ-მლიანი საყელო პირდაპირ ზეგანოჭრილია ჩემი მიზნებისათვის. ჩინებულია აგრეთვე მალაქია ტორუმელიძის უღვაშები და გიზო ანჯაფარიძის ქუდის კარტუზი. აღექსანდრე შარაშიძისა და პეტრე მელიას ცხვირებზე ხომ ლაბარაკიც მეტია.

მაგრამ... როცა მე ჩემი თოფის გეზი ნოე რამიშვილის გრძელსა და ვიწრო ბულანტე ვიწწვროს გავუსწორე უნებლიეთ დამეცინა. მე იფიქრე:

— რა უნეს ქართული მხედრობის მთავარმა ხელმძღვანელმა, თუ აქ, აი ამ ჩემს მხატვრულად მორთულსა და ღირის ოთახში მას ეზრდება საუკეთესო ქართველი მეომარი? რა იცის მან, რომ ამ აღზრდა განვითარებაში მის სურათსაც მიძღვდის მცირეოდენი ღვაწლი, რომ მომავალი თაობა დაუფასებს მას ამ შრომას.

მართლაც და სამართლიანობა მოითხოვდა, რომ ყველას დაუფასდეს და მიწოდოს თავისი წილი.

ამ სწავლასა და ვარჯიშობაში ვასტანა მთელმა დღემ. ძილის დროც მოვიღე. მაგრამ ჩავეტე ჯერ

ეზოსი და შემდეგ ოთახის კარები. ყოველი შემხვევისათვის კარებს შენიღბან სკამები მივადგი და სკამზე შუშის ვაზა დავდგი. „ხერხის სჯობია ღონესაო“, უთქვამს ბრძენს დამეც სწორეთ ხერხი ვიხმარე. თუ ვინმე თოფის მოსაპრაავათ მოვიდა, ჯერ ხომ დაკეტილი ეზოს კარები დახვდება; თუ იქ როგორმე შემოძებრა მერე ოთახის კარის გაღებაზე უნდა იწვალოს და თუ ესეც მოახერხა, კარები სკამს წამოაქცევს ვაზა გადმოვარდება, გატყდება და ამასობაში მეც გამოვიღვიძებ.

ყველაფერი მზათ მქონდა, რომ თავში უცებ საუცხოვო აზრი დამებდა. — განა ის არ აჯობებს, რომ ღამით ჩემს თოფს ვუყარაულო და დღითი ვიძინო? დღითი ხომ ქურდები უფრო მოკრძალებით არიან? გაჭირვება მიჩვენე, გაქცევას გიჩვენებო? ნათქვამია და მართლაც ათასი, ერთი მეორეზე უფრო საყურადღებო აზრები იხადებოდა ჩემს თავში.

კარზე აღარ მიხსოვს რამდენი ხანი ვიფიქრე ამ საჭირო საგანზე და რა დრო იქნებოდა, აივნის კარების ნელი პრიალი შემომესმა, თან ქურდის ფეხის ხმა გავაჩივ. ჩვენ შორის კედელი იყო, მაგრამ მე ჩინებულათ ვხედავდი მის სახეს და ეს სახე თითქო ათასჯერ მიჩახავს ქუჩაში. რუხი, საღდათის ბლუზა აცვია პაგონებ აყრილი და ქერა უღვაშე მი წვრილათ დაუგრებია. არა. მე ის უთხუოდ მიჩახავს საღდად. მკონი ერთხელ მიტინგზე სიტყვათა კი წარმოსთქვა. ბალიშის ქვეშედან რველიფერი გამოვიღე და მოვიმარჯვე. ვადაწყვეტილი შაქვს, თუ თოფი წამართვა, უთხოდ თავი მოვიკლა. დაუპატივებელმა სტუმარმა კარებს სიფრთხილით ყური მოადო და სმენათ გადაიქცა. ნელი თანდათანობით დაიძრა კარები. სკამი და სკამზე ბროლის ვაზა ოდნავაც არ შერხებულა. ურცხვი მძარცველი უკვე ოთახში შემოვიმართა და ჩემსკენ გამოექანა. დადგა სახედისწრო წუთი. რველიფერიანი ხელი ჩემდა უნებურათ ამოძრადა და ოთახში სახარელი გრიალი გაისმა. — რათ მომკალი შე ურჯულო! ჩამესმა ყურში უკანასკნელით და თვალბიცი გავახილდე. უკვე მზე ამოსულიყო. მე ტანთ გაუხდელი ვიყავი. ჩემი თოფი იატაკზე ეგდო, ხოლო ვადა-

ერდნის დროს ის მოხვედრილად დგას. ქურდის ღონესაო, გაეტეხა და სწორეთ ამისგან იყო თურმე ის სახარელი ხმა.

ქუთაისი.

თავადი ნუგზარ

თავადი ნუგზარ ძველისენიძე თავს ეროვნობის ბურჯათა სთვლიდა, სულ ქართველები ჟერა პირზე; მათ „სადღებრძელს“ უსუნთქლივ სცლიდა. ალბათ იცის, ის ქართველებათ რომელ ერს სთვლიდა, ან რას ნატრობდა!.. ეს კი ვიცი, რომ ის ქართველ გლეხებს აწიოკებდა, სულ ტყავს აძრობდა.

ღიდი მამულის პატრონი იყო, მზას მიართივედენ, — სვამდა და სჭამდა (ალბათ ამიტომ „პატრიოტობდა“ და საქართველოც ამისთვის „სწამდა“). მუნ თუ მამული სულ არ გაგაჩნდა, ის ამას სულაც არ დაგიღვედა: „ჩვენ საქართველოს გაუმარჯოსო! შენც იყვირო!“ — შემოგიტყვდა.

მას უფრო მეტათ მუშები სძულდა. მათ დანახვებზე თვალბებს ქაჩავდა და თავისებურს, ათასჯერ ნათქვამ ფილოსოფიას წამოყაპავდა: „თუ საქართველო ქართველს არ უყვარს, მის ტრფობით გული თუ არ უცემსო, სჩანს, რომ ქართველ ერს და ქართულ ენას ის ფეხქვეშ სთვლიავს, მტრობას უწევსო. ერთხელ ამ თავადს ქარხნისა მუშამ მის ყალბ ნათქვამზე მწარეთ უთითა: მუშებს რომ ქართულ ენის მტრებათ სთვლი, რითი ამტკიცებ, რა საბუთითა?!“

მთელ საქართველოს აღიღო-მამულში მე სამართალმა წილი არ მარგო. ძლივს ერთთ ვართი ენალ შემტრია... გიფი ხომ არ ვართ ესეც დავჯარგო!.. „პირის სათქმელს რომ ყუა ამბობდა,“ — თქვეც ისე მოგდისთ: პირ აქეთ გვიცხავთ.

უცხო ენაზე ვინაც ტუტიკებს,
იმ თქვენს „წინებს“ რატომ არ ჰკითხავთ.

შვილებს ანდობენ უცხო „წინებს“,
თვითონ დაღიან აღმა და დაღმა,
ბავშვებიც უცხო ენას სწავლობენ;
არ ემარჯვებთ ქართული წაღმა.

შენ მამა რომ ხარ „პაპს“ გარქმევენ
(სწანს თვით შენც ასე გინებებია),
შენ თუ პაპა ხარ შენი შვილების—
ღელას უძახონ ბარემ—ბებია.

მუშის ცოლები კი სხვის-ამარა
შვილებს არადროს არ დასტოვებენ
და აკენიდანვე ქართულ ტუბილ ენას
ძუძუსთან ერთად შეაწოვებენ.
რომ კიდევ გვსურდეს სხვა ენის სწავლა—
ლუკმა პურს ვეჭებთ... საღლა გვეცლება?
თქვენ უცხოეთშიც კარგათ ზრდით შვილებს,
რადგან ხელს გიწყობთ დიდი შეძლება.

ჩვენ კი საღ რა გვაქვს, რა გვაქვავია;
შვილები ან საღ გამოგვეზარდა?
მიტომაც არის რომ სხვა ენაზე
ვერ ვლაპარაკობთ ქართულის გარდა.

„ენის საკითხზე“ ამ პასუხს მოვრჩი,
მაგრამ აქ ვხედავ, სხვა კითხვას გაძღვეთ...
თუ „საქართველო მუშებს არ უყვართ“,—
წამალს გასწავლით, თუ დამიმაღლებთ:
თუ გსურთ, სამშობლო ჩვენც შეგვაყვართ;
თქვენსავით ტრფობა აღვიგზნოთ გულში;
იმ შემთხვევაში თქვენს თანასწორთ
ყველას დაგვიღეთ წილი მამულში,

და ჩვენც თქვენსავით როცა გავძლებით;
მოგვეფინება გულს ნეტარება,
მაშინ მიხვდებით, რომ საქართველო
ჩვენც თქვენზე ნაკლებ არ გვეყვარება!.

თავადმა უთხრა: საქართველოსთვის
სისხლი უღვრიათ ჩვენს წინაპირებსა;
ათასი წლობით მისთვის იბრძოდენ,—
არ წაერთმიათ გარემუ მტრებსა.

თქვენ კი ვინ ყრისართ, ან ვინ მოგართმევსთ
მამულს, ჩვენს ნაშრომს, მზა-მზარეულსა!

თქვენ ვის არიყებთ, ან არააქვს მამულად
ემაგრე გიყს და გადარეულსა?!

მუშამ მიუგო: თქვენს გულქვაობას,
ან თქვენ სამართალს აბა რა უთხრა...
თქვენი ძველები თუ კი იბრძოდენ,
ჩვენ ძველებს რაღა ღმერთი გაუწყობა!.
ვციტო, რომ იმ დროს (როგორც ყოველთვის)
გლებების რიცხვი ყოფილია დიდი,
და თავადებს კი, სიმკირის გამო,
ხელის თითებზე ჩამოითვლილი.
ახლა დაფიქრდი: აბა, ისინი
მტრის დასახედერთ რასა კმაროდენ;—
მამულის დაცვას როგორ შესძლებდენ,
თუ მათ გლებები არ დახმაროდენ?!.
ღღეს მამულს თქვენ ჰყოლობთ-ჩვენ კი

გვიბრძანებთ,
რომ ამ მამულის ბედზე ვდარდობდეთ
ამავე დროს კი მშვიდები ვიყვეთ,
თქვენ-კი მაძრები შიგ ნავარდობდეთ.

თვალი დაუღვც ასეთ სამართალს

ფონ-ტეფო.

შობა სპირიდონ ძლიერისა.

ის მშვენიერი არსება, რომლის შესახებაც
მსურს მოგახსენოთ, ქალაქის ბაღში გავიცანი შობათ
საღამოს... შესანიშნავი იყო მისი მაღალი, წვრილი
ტანადობა და ოდნავ მოგრძო გაპუტკუნებული
სახის მოხაზულობა, რომელსაც ვარდისფერ პუდრით
შეგუფქნელი ატმის ყვავილოვან ჰყვავოდა.

ტანზე მას ძვირფასი პალტო ემოსა, ყელს მე-
ლისის ტყავი შემოხვევოდა, ხოლო ხელები თბილს
მუფთაში შეეწყა

— იცნობდეთ, ჩემი ამხანაგი ვერა კოკობია!
გამაცნო ჩემთან მოსეირნე ქალბატონმა, რომელიც
მე, როგორც შორსვე ვაგებატონს, არშიყობაში
მათამამებდა.

— დიდათ სასიამოვნოა! მიუგე მე და ჩემი
ვინაობაც ვაგაცანი. ჩვენ ბალის ქუჩებს დაუყვეით...
უნდა გამოგტყდე, რომ ღმერთს ჩემთვის მხო-

ლოდ ორი დარგი დაუკლია ნიკიერებისა: ორატორული და ნიკი არზიუბისა. ჩემი ორატორობა ყველამ დაამტკიცა 5 ნოემბერს, ქ. ქუთაისის თეატრში გამართულ სახელოვან ქართველი მგონის სოლომონ ზურგელიძის ორი წლის თავზე გამართულ სადამოზგ.

დღივ, თუ კი ორატორობაში მე „ღვრიკა“ შეეკუთვნის, არზიუბაში ხომ თითის სიგრძე „ედი-ნიცა“ ზედმეტი წყალობა იქნება.

ოჰ, ღმერთო ჩომო! როგორ უშნოთ დავიწყე ეს ჩემი მოთხრობა! მაგრამ სულგრძელო მკითხველო მოთმინება იქონიე, ბოლომდე ჩაიკითხე ეს მატარა განაწერა და გაიცანი ნეტარი მშობელი სწირიღონ ძლიერისა.

— წედან აი ამ აღვას მთვარალმა მოწაფეებმა იხვოწიკს ჩხუბი აუტუბეს, რატომ ფაიტონში არ ჩამსვიო; ჩაეილაპარაკე მე. მინდოდა ამ სიტყვებით ჩვენ შორის ჩამოვარდნილი დუმილი დამერღვია.

— ნამეტანი უსაქციელიანი არიან სწორეთ! მომიგო მან და კვლავ დუმილი ჩამოვარდა. მე კი ჩემ თავზე ბრაზი მომდიოდა. ნუთუ ამისთანა არსებებს ერთი ისეთი აღერსიანი სიტყვა ვერ უთხრა, რომლითაც რაიმე შთაბეჭდილება მოვხდინო და მისი ყურადღება დაეფასხურო?

— რას შვრები ვერა, არა თხოვდები ქალო? შეეკითხა ჩემი ქალბატონი.

— რაჟენა დაიკო, არაფინ წამიყვანა, თორემ რაფა არ გავთხოვდები ამისთანა ცოვ ზამთარში.

— თქვენ თუ არაფინ წაგიყვანა და აღარ ვიცო თქვენისთანა ლამაზი... წავილაპარაკე უშნოთ და კიდევ უარესი ბრაზი მომივიდა ჩემი თავისა.

— არაფინ ჩემო ძმაო არაფინ. ხახაბა ხა. განა ვინ არის ახლა, რომელიც გულით ეძებდეს საცოლოს?!

— მე რაეცი! ეს იაგორ ბარკალიას ჰკითხეთ. იმას ყველა ათვალთვალეხული და ჩაწერილი ჰყავს უბის წინაკში ვინ გასათხოვარია, და ვინ ცოლსათხოვი. საერთო სიცილი ჩამოვარდა და ამ გარემოებამ ცოტა წამათამაშა. ამის შემდეგ კარგა ხანს ვისერინეთ და მზიარულემა არ დარღვეულა, ვიღრე ამ ჩემ ახალგაწნობილს ვიღაც ახოვანი პრაპორიკი არ ეებაწიავა და არ ჩამამაშორა.

სამი დღე გავიდა. სამზამთს, დილის მატარებელით ჩემს ამანაგ ბიკენტი ღორავას, (რომ-

ლიც შაქრო ტკბილადქს*) შეეყვანა ათილისში) ბიონის სადგურამდე ვაცოლქნო. მატარებელში ჩემი ყურადღება ერთმა საკირველბამ შეიპყრო: ჩემი ნაცნობი ქალიშვილი ვერა, რომელიც სამი დღის წინეთ ლერწამივით იყო აყრილი, თვეში მდგომი, ფეხბმით გამხდარიყო. ღმერთო ჩემო, ნუთუ მეოცე საუკუნეში სასწაულთ მოქმედებამ იჩინა თავი? ნუთუ ვერას, ლამაზსა და წერ წეტ ვერას ღმერთმა სულიწმიდა გამოუგზავნა? არა, არა მჯერა! მაგრამ მოდი და ნუ დიჯერებ, როცა სანამდვილე თვლწინ მიდვას. ღმერთო ჩემო, ნუთუ ვერა სასწაულთ მოქმედი ქალია? ნუთუ მისგან უნდა დიხადოს გმირი, რომელიც იხსნის ქვეყანას ამ ანარქიისაგან?

ჩემი ამგვარი ფაქტთა ნაკადი მალე შეაყენა თოვებიან ჯარისკაცთა ჯგუფმა ისინი მგზავრთა ბარგებს ჩხრეკენ.

— თქვენ საით მიბრძანდებით... ქალბატონო? შეეკითხენ ისინი ჩემს ნაცნობ ვერას.

— მოსკოვში!—ჯარის კაცებმა ერთმანეთს გადახედეს.

— გთხოვთ ნებართვა გვიჩვენოთ!

— ინებეთ. და მყის მიცა ხელში: იქ ეწერა, რომ მის ნება ეძლევა მოსკოვში შესვლის, რათა ინახულოს ავადმყოფი ქმარი ბერტოვის საავადმყოფოში. ჯარის კაცებმა თავი გაიქნიეს და ერთი მეორეს გადახედეს.

— გთხოვთ წამობრძანდით ქალბატონო კუბეში.

ქალს სახეზე მკვდრის ფარმა გადაჰკრა. ადგილიდან არ იძროდა.

— წამობრძანდით, ნუ გვაცოცნებთ; ქალი მათ გაჰყვა. მე საშინლათ ავღელდი. ყოველივე ეს ქალის შეურაცყოფათ მივიღე და მინდოდა გამოვქომაგებოლი, მაგრამ სიმორცხვემ ენაზეკლიტე დამაღო და სხეული გამიშეშა... ვერა შეიყვანეს კუბეში; გახადეს სქელი საზამთრო პალტო. შეუსვენს ხელი უშნოთ გასივებულ მუცელზე და ოჰ ღმერთო ჩემო, უმოხსნეს წელზე მიკრული ვედროიანი (კინკის ქურქელი, რომელიც სპირტით იყო სავსე. როცა მე უყურებდი სპირდონზე მშობიარე ქალის

*) შაქრო ტკბილადქს ქუთაისში გაბარებულ შაქარს გადახან.

წამებას მისი ტანჯვით მეტ ვიტანჯებოდი. ახლად შობილი ყრმა „სპირლონი“, ჯარისკაცებმა სადგურის ცენზორებს ჩააბარეს, ხოლო ცენზორებმა მოათავსეს თფილისის ქუჩაზე, დაქერილ საქონელთა თავ შესაფარში.

რამდენიმე დღის შემდეგ, სახელითა ღვთისათა კვლავ მოხდა სასწაული. ყრმა „სპირლონი“ საღლატ გაიპარა და თან გაიყოლა თავისი „ტავარიშჩები“... უკანასკნელი ცნობით ის უკვე და ვაჟაკებულია და შოსკოვის ქუჩებზე დაიარება. უკვე ხალხს სარდაფებიდან ქუჩაში ერეკება და ავტომობილებსა და ტრამვაის ვაგონებს ასრესიებს.

როკოკო.

ბალუშვიკებს

(ფუტურისტული მიზნი)

1

მოდიან რღვევით, გიჟური ცეკვით,
გიჟური ცეკვით მოიჩქარიან,
დღეს სულ ყველაფერს უტყვერენ ექვით!..
ანგრევენ მუდამ და უხარიან!

თავებდ თავადებს, ავბორც თავადებს,
აზავთებულებს ვნებით, ტანცხედლებს,
იქნებ ჰგონიათ ჭკუით-ავადებს,
შექნა ძაღუძდეს რამის მათ ხედებს.

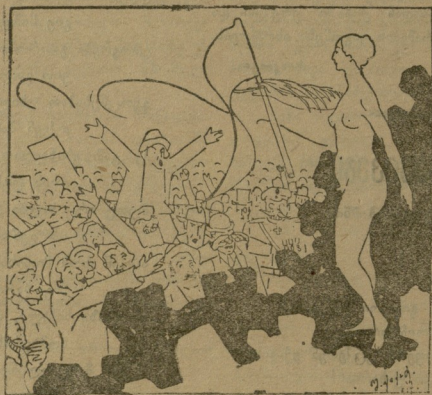
შიდიან ნგრევით, მოდიან მტვრევით,
აზავთდენ გმირნი ნგრევის ქაოსში,
ჰე, თავადებო, ნუ გაღირევით!!
სად მიგვაქანებთ?! — სასაფლაოსში?
რატომ დაღეწეთ „პრა-მიდებო“?*)
რატომ მიჰქენებთ ვით არ-აბული?**)
— სარგებლობთ, გიღვავთ თქვენ ამინდები,
ბრბო გაიტაკეთ თვლ დან-აბული!

გაივლის ქამი, ჭკუაზე მოხვალთ
მოგაგონდებთ,
ვით მიჰქენებდით, ვით მიჰქროდით,
ვით გიფი რაში,
თქვენ შეცლომებზე მაშინ თქვენვე
მწამს დაღონდებით,
დღეს არაფერი აღარ გახსოვთ
გიჟ სიმღერაში.
ცხოვრება გათრობთ, დაბარბაცებთ
ვით ვადა-კრული,
გეოცნებებათ უხილავი
თქვენ ბან-აკები,
ჰე, გამოფხიზლდით, თქვენს წინ-ხედავთ
არის უფს-კრული,
ნუთუ არც ხალხი და არც თავი
არ გენ-ანებათ.
თქვენ რომ მიდიხართ, მიიჩქართ,
მიგი ხარიათ,
იმ გზაზე სისხლი, ძმათა სისხლი,
ხომ გრძნობთ იღ ვერბა?!
თქვენ მოგვევლინეთ და ამ ქვეყნათ
სიმწუხ-ხარეა,
ბრბომ დამწეულმა, აღარ იცის, თუ
რასაც შეგრება.
ჰეი, შეჩერდით, შეაჩერეთ
გიფი მე-რანი,
თორემ უფსკრულში ხალხს გადაიჩნებთ,
გადიჩნებთ,
ერთი შეჰკითხეთ ერთხელ თავსა
რანი ხართ-რანი,
ხალხი ვერ ივლის, თავადებო,
თქვენი ფეხებით.

შექანჯალდებული.

*) ბიზანტიზმ-იკულისშეო სელაფნების ძეგლები და ნუთიფი.
**) არაბული-ჭაუტო ტყენა.

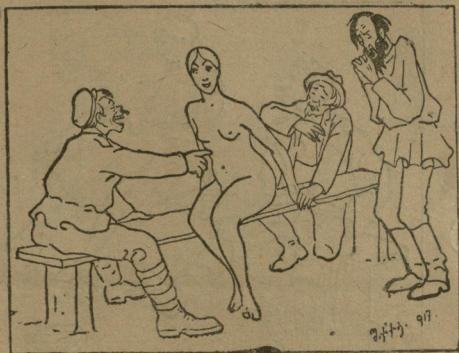
თავისუფლება

ის დაიბადა ცივი ხამორის
სუსხიან დღეში
სადღაც 'შორს, შორს, შორს'
ჩრდილოეთის ნისლეულ კუთხეში.

და ერიც იმას შეეგება
ლობინით, ზეიმით,
თოვლსა და სუსხში დაინახა
რადგან მზე იმით.

ბიზ უღბა

მყისვე გამოჩნდენ არუიყები
 სხვა და სხვა ფერი
 ეს „ბოლშევიკი“, „მენშევიკი“
 ესეც „ესერი“

და ალთქმას სდებენ, აუგებენ
 კოშკს ოცნებისას
 რასაც ისურვებს სწორეთ მისი
 გემოვნებისას.

თავისუფლე

ყველაზე უფრო „ბოლშევიკმა“
 მოპოვებდა შგონი,
 რაკი აღუთქვა მას „სემიჩკა“
 ერთი ვაგონი.

და ამ ტრფობისგან მას სიმსუქნე
 იმზომ ემატა,
 ხომ ვინც ნახავდა, იძახოდა:
 — „Она чревата!“

ბის ურბა

გავიდა ხანი და ეყოლა მას
სამი შვილი
ოზი (სამზაო) ანარქია, თანაც
შიშნული.

და მიწოლილი სარტყელზე
ქანც მიღეული
ძლივსდა სულდმულობს გარს წიწილებ
შემოხვეული.

განა ერთმა? თითქმის ყველამ, შეფის ტახტი
 ისე ადვილ დანგრეული როცა ნახა,
 — რა იოლათ გადაერჩითო! გულუბრყვილო
 და ბავშურის გულწრფელობით დაიძახა.
 მე ვიცოდი, რომ იოლათ „ღუგის“ ლუნვა
 არ შეეძლო აღტაცებულ ჩვენს სადათებს
 თქვენ გეგონათ დაამყარეთ რესპუბლიკა???
 ვერ მოგართვეს; ჩიჩი ოლოლ! ვერ მოგართვეს!

ეშმაკი.

რკინ. გზის კამიტეტს ყველაფერი ეს სცოდნია, მ.რ.ა რა გაეწყობა რადგან ამავე მუშების მიერ ყოფილა არჩეული და ხომ მოგეხსენებათ არჩეული ამრჩეველთა ინტერესებს უნდა იცავდეს.

ბუტუნა

გურული სცენა

ვოსიყმა და გგებო.

— „გლახა მუშა, უქმის ძალზე გახელდიო“, სწორეთ ისეა ქალო ევგვიტია, ჩემი საქმე, აგერ კი სამოცდა ათი წელიწადი დავაკანკალე, პაწაი ხნის კი აღარ ვარ ახლა, შენ იმხის სულ ოცდა ათი წლის ვარო, აგერ ოცდა ათი წელიწადი ქე იქნება შერე, რაც შენ ოცდა ათიწლის ხარ, თვარა, თუ თავს გუუტულებით, კი ბღნაწები ვართ ახლა,—წაელაპარაკა ვოსიყმა თავის ცოლს გვგეტოს.

— ახლა მოყვე ბუტურუს ხო, შენ რას შევას. შენ, გამოყურეწი, მაშინათე, თუ რამე სალაპარაკო გაქ, წლებიანობას უნდა ეტყეო, შენ ამდენის ხარ და მე ამდენისო! თუთვი, დასწყევლოს ღმერთმა შენი უქკუო თავი— შეუტია ცოლმა.

— შეიცადე ბეჩა, რავე გაცოფდები შენ წყეულო თუ წელიწადი გიხსენე, მაგი სიტყვამ მეიტანა, თვარა მაგაზე სულ არ მინდოდა ლაპარაკი, მე იმას ვჩივი, რომ ამ სიბერის დროს რომ მოგვესრო ამდენი ამბავი, ჩვენნი სიცოცხლის უქმე დგება მეუქინ და ჩვენი რა ვაგებელით ამ სიბერის დროს იმას ვჩივი, შენ საწყალო, რა დროის ჩვენი ახალ-თაობაში და ერთობაში ჩანჩალია ახლა, რომ ეუკვირდები ამას, სიხარულით ჰქუა ვინჯავებ მგონია... აგი დამფუზნებელი კრების არჩევანი რომ იყო ახლა ჩვენში, ამას რეიხა არ ჩუუფიქრდები შენ, ააა! მარა ამდენი ჩაფიქრება რომ შეგეძლოს ცახოცს უკუღმა არ დეხიურავდი

— ახლა კიღო... ოიპ, დაგლახვროს ღმერთმა...! რავე ჩემს თავს და ცახოცს იქით ამბავი არ ითქმება შენ წყეულო? დაგაქდა ენაზე ბზიკი..

— ბზიკი დაგაქდა და გველცო!.. ნუ ბარ-ბარებ მაგ ვნას... მიყურე აგერ, შეიცადე ელან-

ძე... ჩუუფიქრი და დაუჯანმრთელები, არჩევანი რომ იყო, რა არის აგი... რომ შოგობან-ლით და ევირჩიეთ აგი ჟორდანია, წერეთელი და სხვა სანფოო კაცები, შაგენი, სათ მივა იცი?.. სათ გუუშვი შაგენი, თუ ფიქრობ შენ, პირდაპირ დამფუზნებელ კრებაზე! ხოდა ახლა მიითხარი, აგერ მოვხუცდით კაცი და თუ ვინმე გვეითხავდა რამეს აქნობამდი, დამფუზნებელ კრებაზე კი არა სოფლის მამასხნისსაც არავინ გვარჩევებდა, ვინ გვეითხავდა რამეს, იგი კი არა, რომ შევიდოდენ ბორჩიკები და ვვეითხავდი, აგი ეღონიკა გადასახადი რეის არის მეუქინ, იმასაც არ მეტუოდენ. ვინ გვეითხავსო, შენ გაღიხადეო, სხვა არაფერი არ არის შენი საქმეო... გეგე?.. მე კიღო რაცა კანცალარიაზე ქე ვლოდავდი ყრბილობაზე, შენ კი, დედაკაცებს ვინ ვაგდებდა რამეთ, ახლა ქალი და კაცი გათანასწორებულა, რავარც მე, ისე ევირჩე შენც აგი ჟორდანია, წერეთელი, ჩხეიძე და სხვაი მეფისტოლა კაცები..

— (შეაწყვეტივებს) ამის მეტი არ ჰამე შენ ჰადი, ჟორდანია, წერეთელი ჩხეიძე კი არა ის არ გინდა ხახუტე!..

— რაო? (უყვირებს) რას ბრანდავქალო, რის ხახუტეს... ვის მიეცი ქალო ხმაი აბა, შენ წყეულო? რა ჩააგდე კანმერტში ქახალი, ვინ ვწერა ზედ?..

— ის მე ვიცი, ჩემი საქმეა ვისაც მიეცი...
— რავე შენი საქმეა ქალო... ჟორდანიიზა რიიზა არ მიგიცია ხმაი.

— მაგას ვერ გეიგეფ შენ ვერცაროის... დაფარული კენქის მიცემა რუმ არის, რეიხა აბა! — (თავისთვის.) აგი წყეულო თუ ბალშენიკი არ იქნება, ამ ულაშს შევიპარცავე, რაცა გლახათ ბრანდავს თუ არ გამოვტყუე სიმართლე მოფერებთა, არ მეტყვის მართალს (დაყვავებთ) ქალო, ეგვიტია. შენი ნება არის, ვისაც მიეცი ხმაი, მარა, ჩვენში თუ აქნობამდი აფერი ყოფილა დაფარული. არც მაგი უნდა იყოს...

— ახლა რუმ შეამომიჩნდება, არ მომასვენებს, რაც გინდა მეხვეწო, არ გეტყუა, თუ გინდა ვასკტე მუცელზე... დაფარული რეიხა არის აბა...

— შენი სტაქოის სიკვიდილის ამბავი გეიგონ დღეს, თუ არ მიითხარ, რომელი სის მიეცი ხმაი, ახლა!..

— (შეკივლებს) უიპ! რა დამაფიცა, რა დამაფიცა ამ წყეულობა... მიყურე დაგაქდა მაგ საჭაგელ

ნახე, თუ უსაშველო უნდა ილაპარაკო ყოველთვის. შენ წყეულო, დედა რა საშინელი დამაფიცა, აგი ვინაში მყოფი ბიჭი. ისეც მიაგვდება ჯავრით გული... (ტირის მერე თვალებს ამეიწმინდს და თავისთვის იტყვის) უნდა უთხრა მე წყეულს, რაცხას კილომ საშინელს დამაფიცებს... (ვოსიყმა) ვის მივეცი და ხუთ ლომერს!!

— (შეპყვირებს) რაო!.. ხუთ ლომერსო! ებალშენიკებს! ნენავ რა გვივინავ აგი, აგი შეჩვენებული ბალშენიკი არ ყოფილა!? ქალო რამ გადაგრაი შენ წყეულო, ქვეყანა იცნობს პირველი ლომერის კატიტანტებს, თუ რამე კეთდება, ზგენი აკეთებს, იგენი დატიე და ხუთ ლომერს მიგცი? ვინ გყავს იქინე, ვის იცნობ შენს, რომ ირჩევ?..

— რეიზა ვის ვიცნობ აწი, სიპიტო თოდრია მესუთე ლომერში არ არის? სიპიტოს მე კიარა თელი ერკეთის საზოგადოება იცნობს, ჩვენინაი, იი, კაცი უფრო არ დავგვიცავს?..

— ოი, შენ გამოგამტერა მამა ღმერთმა, ქალო სიპიტოს აქანე არავინ ირჩევდა და იქინე რავე ივარგებს იგი... ვინ გაგაბრყვა შენ შეჩვენებულო...

— არავის არ გუუბრიყვებივარ, სიპიტოს გარდა იქნება სხვაიც კია, მარა სიპიტო თოდრია იშიზა ვთქვი, რომ ჩვენინაი, ჩვენ ასე გვითხრეს, სიპიტო თოდრიას სიას მიეცი ხმაიო, ბალშენიკების სიაში სიპიტო არისო და იმიო იცნობო, ხუთ ლომერსო.

— კი ახლა, თუ გინდა, დავანებოთ თავი სიპიტოს, აგი ბალშენიკი რომ გამშთარხარ აგი რეიზა ქენი, აგი შითხარი შენ.

— შენ რომ გამოჩერჩეტებული არ იყოა შენც ბალშენიკი იქნებოდი, მარა სათ გაქ ქკუა, ვე-ლარ ზედაც შენი დასაფეები თვალები; აგერ სამი წელიწადია ჩენი ბიჭი სტაქოიე ვინაშია და არც ახლა ვიციოთ როის შუა, შენი ძმაი, სულ ყველა ვეინაშია. იგენს ბალშენიკები ყველას გამუუშობენ შინ, ვინს რო გაათავებენ, ხუთი გოდორი სიმინდი რომ არ გაქ ნალოაში რას აპირებ ყმარწელო სიმნდს ვერც კი იშოინი საყიდლათ, რუმც იშოინო, მალე თუთხმეტი მანათი იქნება, ერთი ქცევა მიწის შეტი რომ არ მოგეშევა; ამას ვინ

მოგცემს, თუ ალშენიკი არ იქნები, ბალშენიკები ზავს პურს და მიწას იძლევა თურმე...

— ნელა დაავლე ჰირი თეთრ პურს, იმდენი ღმერთი ააშენებს თქვენს ბალშენიკებს, რამდენ ხანს იგენმა ვინი ვერ შეწყვიტონ, პური და მიწა ვერ მოგვაშაონ... ამით მოგატყუეს! აი გილი ბიჭო, ქალი ხარ ქალი, ამა რის ქკუა მოკლებხარ ქალე-ბი იგენიც შენსავით ქკუა მოკლე რუმ არ იყვენ, არც ქე დაატყვედენ ქვეყანას... აგია ჩემი უბედურობა, ქალი გამბალშენიკებია...

— თქვენ კი ძან მებძოლი ხართ თქვენმა სიცოცხლემ აი, მენშენიკები! თქენ რას აკეთებთ...

— ენა ჩვილდე ქალო, მენშენიკებია თუა რამე, ამა თქვენ ხართ...

— (ვოსიყმა ქალიშვილი) ბაბა, მეც ბალშენიკი ვარ, ყმაწვილები დაბრუნდებიან შინ. ამა ახლა ბერიკაცების მეტი ვილან ხართ სოფელში.

— ა, კილომ ჩემი სიკეთე, შენ რალამ გადა გრია ციკავ, ეგვტის ძველ დროშიაც ეტყობოდა ბალშენიკობა, სულ მე შეჩხუბებოდა, მარა შენ რალა ღმერთი გამიწყრა... ვი რავე დემექა ოჯახი...

ლუკაიეს ობოლი.

სახელ განთქმული მოკრიევა
 საჩხერის მღვდელი.
 შხამით საესეა ქვე-მძრომელი
 შამბნარის გველი.
 ჰგმობს წმინდა ჯვარსა, შეურაცხყოფს
 როგორც შურისა
 და ძრწის ვით მხეცი, ვაცოფებულს
 სისხლი სწყურია.
 საქმით ქვეშ-ქვეშას, ბოროტებით
 სავსე აქვს გული,
 ეშმაკმა ზილდა *) ჯოჯოხეთში
 იმისი სული
 ღმერთო, გვაშორე შორს, შორს ჩვენგან
 ასეთი მღვდელი.
 იუდას კერძი, თვისი სახის
 თვითვე შემრყენელი.

ექვთიმე.

*) ახლა მე მათრევიეთ თქვენი ოხენი!

ეშმაკის ლამბეა.

უკუნეთია, მწუხრი დიდი,
ჯერ არ გამკრება ეშმაკის ლამბეა,
არ მობრუნდება აქ განთიადი,
გული ძგერს, როგორც მორევში დამბა...

არ სჩანან, შავრამ მოდი-მოდიან,—
რას ვინა ნახავს ამ სიბნელეში—
ისინი მწარე არაყსა ხლიან
უჩინ—მაჩინის შავბნელ ღელეში...

იქნებ აჯობებს დამბუჭოთ თვალი,
ვიცოცოთ, ვიბჭოთ ვიადლოთ ანდით
და შავრამ... ნუთუ ამ ღამის კვალი
მიგვიყვანს, სადაც გუშინა გყვანილი!

უკუნეთია ისევ დიადი,
გული სცემს, როგორც მორევში დამბა
ჯერ არ გამკრალა დიდი წყვილიადი
ისევ ანთია ეშმაკის ლამბეა?..

მოგონებულა.

სურათი უსიტკვით.

